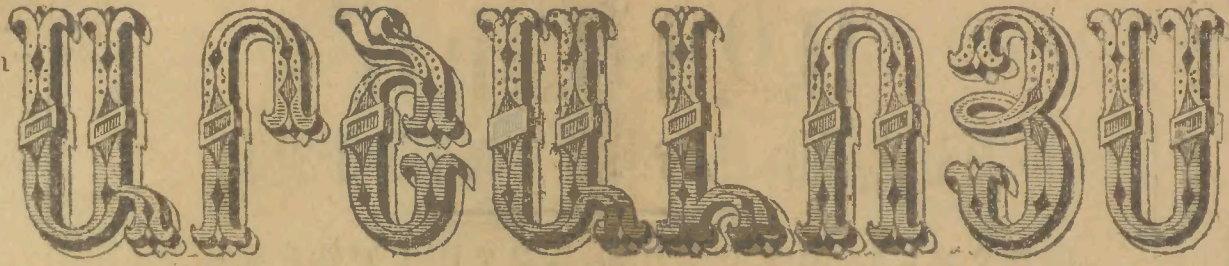

Հ Ա Ս Ե Ի

Rédaction du Journal arménien

ARCHALOUYCE

(EGYPTE) LE CAIRE

ՊԱՅՏԱՆԻ

ՆԱԿԱՆՈՒՄ

Տարեկան գրեթե 30

ԱՐՏԱՍԱԶԱՆ

Տարեկան գրեթե 10

Բաժանարկ ՅԱԵԼՈՒՍԻ ԳԵՐԱՄ ՓՈՒՍՏԵՆ ԳՆԱՐԱՄԸՆ ԳԵՐԾ ԱՅԻՏԻ ՈՒՄԱՆ .

Ձի հրատարակումը ձեռագրերով ևս չեն արժիր :

ԱՐՁԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Թե՛ ԱՐՇԱԼՈՒՍԻ և թե՛ ՏՊԱՐԱԿԻՆ վերաբերեալ նիւթական խնդրոց համար պէտք է դիտել նմանապէս հասցեով քերթիս Մասնակարարին , որ է՛ :

Ա Ն Կ Ա Ւ Զ Ա Յ Ա Ր Ե Ր Թ

ՕՐԿԱՆ ԱՋԻՄՅԻՆ ԱՆԿԱՔ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԳՆԱՐԻ ՓՈՒՍՏԱՆԻ

ԿԵ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԱԲ ՕՐԵՐԸ

Յօդուածագրերը ուղարկելի պատահաբար տալ են իրենց գումարներն :

ՀԱՏԵ 20 ՓԱՐԱ ՈՂԶ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԻՒՆԸ

Ինչպէ՛ս որ կենդանու հարց մը, զոր իւրաքանչիւր ուր, իր հայեցողութեան չափով և դատողութեանը ուժով...

Կամքը մարդկային կեանքը վարող մէտն է, որ անհատներուն ներքին հակումներէն ազդուած և խառնուած...

Եթէ ատեն ատեն բնութագրուած լինաի մ'ալ ընդ-վզած է անոնց քմայքին դէմ, այդ բնութագրուած...

ԱՄՆ ՆԱՄԱԿ « Արշալոյս » ի բաժանորդներուն կը խնդրուի մեր միջև յարգ-չ'վճարող բայց յարգելի բաժանորդներէն...

Ժողովուրդը այդ վերացական դաշտաբար, այդ սոցիալական գիւղերը հարկ է սակայն վերլուծել իր կազմին...

Ժողովուրդը իր կազմին ու գաղափարային բնութեամբ մէջ՝ գաղափարային դրամներն մը չէ, անհատներն ստեղծած են զայն և բարոյական օրէնքով նախադրած...

Ինչպէ՛ս որ այս օրերը կացութիւնը ա՛լ աւելի զգալիօրէն կը դիտուի մեր հասարակական կեանքին մէջ, հայ ժողովուրդը ամէն տեսակէտով...

Պիտան զիսկեմ զմա՞ր զրուեցաւ թէ՛ Օսմ. Երեսփոխանութեան Ատենապետ Աճմէտ Ռիզա Պէյ, Պօլսոյ մէջ տեղի ունեցած...

Միշտ - ՎԱՐԻ

(Մնացեալը Յաջորդով)

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

վաւերագրութիւն (visa) պիտի ենթարկէ՝ պարզ ձևով երկու թիւն մ'է և ոչ այլինչ:

Հոր տեղն է որ արտ. Տէր Մկրտիչ Մ. Վ. Աղաւաղեանի անունով ծնունդով կ'աւարկէ թէ՛ յանցելու մն ալայմանագրութիւնը Առաջնորդական տեղապահներէ կատարուելին. սրով հետեւ վերոյիշեալ արձանագրութիւններէն յայտնի է երեւոյ թէ՛ Պատկ. Երեւոյ. Ժողովրդ. 1902 Նոյեմբեր 23ին այդ հին դրութիւնը իբր յայտնապէս վատարար բարեփոխում է:

Ի դեր է նշանակու որ Առաջնորդը կատարել թէ՛ 1905 Յուլիս 3ին Քաղաք. Ժողովոյ գումարումը ընդ նախագահութեամբ «Վէրի» ներք մէկուսի տեղի ունեցած բլլալը արձանագրում է:

Եթէ ստուգիւ այս պատահականութեան հերիւտ թէ՛ այս վերջինը կայմածոց Հրատարակութեան կ'արձանագրու մակարդակը կարծեցեալ առանձնաշնորհք ունի. բայց ասիկ չը հետեւի թէ՛ այսպիսի առանձնաշնորհք մը ազգային Մանկավարժական օրէնքներուն համաձայն իրեն իրաւասութեան մէջ կ'ընայ. և զարմեալ վերոյիշեալ արձանագրութիւնը չի հաստատուի թէ՛ Բնից. Ժողովը այսպիսի առանձնաշնորհքի մը գոյութիւնը բնորոշում է. իսկ ընդհանր ապիւր անկէ պէտք է նետուցնել միայն թէ՛ այդ որոշումը եղած է վարչութեան և կարեւորագոյն Հոգաբարձութեան մէջ միտքով տեսնուող նախատեսուելու և նոր բարեփոխութիւններ մտցնելու համար:

Նկատելով որ՝ Առաջնորդարանի վերոյիշեալ աստիճանները անտեղի են, երբ կրուի թէ՛ Տիրոջ Անդրանիկեան չէ՛ գիշար վեճի տարակալ պայմանագրութիւնը Առաջնորդին կամ անոր փոխանորդներին մէկուսի ստորագրել տալ, բայց միտք կողմէն յատկապէս ստուգուած է որ պայմանագրի ստորագրուած ասան կայտեղական Պէրսոնով վաւերացուի և պայմանագրի ստանձնումը Առաջնորդ մը գոյութիւնը չունի:

Մինչ յիշատակեալ արձանագրութեան կայացուցուի որ պայմանագրի Քաղաք. Ժողովոյ գումարումով մին նմանակութեամբ և վաւերացուած է (ratifié) և ասոր հետեւանքը եղած է յետագայ ստիճանը:

Ատանար փակու եղաւ... շնորհակալութիւններ յայտնուելով Տիրոջ Անդրանիկեանի, իր ջանքերուն շնորհիւ կայտեղանքուն թարգմանութեան և յառաջիկային անտեսելուով ձեռք բերուած արդիւնքին համար:

Այսպիսի վաւերագրութիւն մը մէջ տեղ գտնուած ասան գծարարին է հասկնալ թէ՛ ինչպէս Հայոց Առաջնորդարանի «Directeur» յարթուած անձը, Տէր Յարութիւն Յակոբեան՝ օրինական միջոցներով զեկուցումներ կրնայ ընել Տ. Ալի Լամբումէի Մատարի և ինչպէս Տ. Մկրտիչ Մ. Վ. Աղաւաղեանի արդարութեան ասանին անջուկ կրնայ յայտարարել թէ՛ ինքնորոշ առաջնորդ պայմանագրի կեկումը և անձի մը կողմէ՛ որ այդ ընելու իրաւասութիւնը չունի և մասնաւոր թէ՛ պայմանագրի Առաջնորդարանին չորս և ասանց Առաջնորդարանի իրաւասութեան կ'ընդամենը:

Ինչպիսի խիտ յատկ կերպով յատարանող ներկայ վաւերագրութիւնը աչքի առնելու ունենալէ շտապ, բոլորովին աւելորդ է կանգ առնել Ալի Լամբումէի Մատարի մէկ պահանջումին վրայ. այն է՝ շքանութիւն մը հրատարակ տալու արձանագրութիւններէն հետաւանքը համար թէ՛ 1905 Յուլիս 3ը, պայմանագրի կ'ընդամենը թուականին, Ալի Լամբումէի Մատարի բրած 300 սակուց վճարումը արձանագրուած է միեւնոյն թուականում:

Նկատելով որ՝ Բնից. Ժողովոյ 902 Դեկտ. 26 նամակ մէջ եղած յատուկ որոշման մը համաձայն, Տիրոջ Անդրանիկեան կարեւորագոյն վերահասուչ նշանակուած և իրաւասութիւն արուած է անոր ազգային կայտեղանքը մատակարարելու, միմիայն Քաղաք. Ժողովի համարատու բլլալու վերագրուածով. ուրիշ ամենատարակական սկզբունքի համաձայն է իրեն իրագոր վերահասուչ կամ Պատուիրակ ձանջնայ զոյն, որ իրաւունք ունեցած բլլայ վարձակալութեան պայմանագրի կ'ընդամենը տեղապահան ստիճան մէջ ընդունուած շրջանի մը համար Արգ. Սեփոյտի համար շրջանի մը ստիճանով իրեն բնորոշուած է երեք տարի (Cod civile Art. 447, No 2, et les Wakfs par Khady Pachia Art. 182 et 183) և ասիկ զատ ինչորոշ աստիճան պայմանագրի Քաղաք. Ժողովոյ կողմէն իրեն ոչ ձեւական նորէն՝ գէթ ինչեան վաւերագրութիւն է:

որիկէ կը հասկցուի թէ 1862 Փետր. 14 ին հաստատուած Ազգային Մանկավարժական համաձայն (յօդ. 42, էջ. 46) վարուած է կարեւորական Տեսչութիւնը:

Ինչպէս որ լուրջ է աստիճանը նաեւ թէ՛ պայմանագրի պարտականութիւնը մի առ մի քննած չէ Ժողովը. Բայց վերոյիշեալ 1905 Յուլիս 3ը արձանագրութեան կայտեղանքով թէ՛ պայմանագրի բոլոր յօդուածները բերանագի բացատրուած են Քաղաք. Ժողովին նիստի մը մէջ, որուն նախագահած է Առաջնորդական տեղապահ մը:

Նկատելով որ՝ Առաջնորդարանի վերաբնութեան իսկ զիմած չէ ի վնաս իրեն և ի նպատակ Տ. Պարոտ Պողոտ կարգադրանքի արուած վճարագրոյն արձանագրութեանը զէ՛մ ապա ուրիշ նարկ չէր մնար գատաճնոյն բարեփոխութեան, եթէ ինչորոշ Տ. Պ. Պ. կարգադրանքով 1905 Հոկտ. 9 թուականի արդարագրով Տ. Ալի Լամբումէի Մատարի բրած պահանջումին, ինչպէս նաեւ Առաջնորդարանի կողմէ 1905 Նոյ. 18 թուակ պահանջը կողմէն գէ՛մ եղած զիմումին միայն վերաբերէր:

Նկատելով որ՝ վերաբնութեան մէջ անհետեւ է նախնական Դատարանի գատաճնոց որոշումը սխալ չիմարու վրայ գրուած ըլլալը, այնպէս որ գատաճնոյն նախորդ, անորք հետեւողցած են որ թէ՛ Տ. Լամբումէ և Անդրանիկեան իրենց 1905 Յուլիս 3ը վարձակալութեան պայմանագրի իրեն կատարուած իրագրութիւն ազգաբարձ ըլլային Առաջնորդարանին տարակալ չ'կար թէ՛ Առաջնորդարանը ոչ հրատարակութեան պիտի գիմէր ոչ անորք պիտի ընէր և ոչ այ կայտեղանք Տ. Պ. Պ. կարգադրանքի վարձակալութեան արձանագրութեան 1905 Սեպտ. 22 ին:

Նկատելով որ՝ Առաջին գատաճնոց սխալը կը անտուր նաեւ հին թէ՛ Տիրոջ Անդրանիկեանի միայն գատաճնագրութեան նախորդը, այն է՝ 1907 Ապրիլ 16 թուակի վեկուցողով գտնուած հրատարակութեան և այնպէս որ նա ի վեճի չէր կրնար ըլլար ինքնուրու պայմանագրութեան միջոցները հայտնութիւն և վերաբնութեան պարտականութիւն մէջ գտնուած վաւերագրութիւնը պարտաւորութիւնը ներկայացնելու. մինչև իսկ գատաճնագրութեան յետագոյնը անդամ վճարուած է իրեն:

Եթէ նախնական Դատարանի մէջ հապճեղով չ'տրուէր որոշումը, այն ասան վերաբնութեան որոշումէն աստիճան որոշման չ'պիտի յանգէին, ձեռքի տակ ունենալով խիտ ապացուցիչ վաւերագրութիւնը որոշող վերաբնութեան ասիլը միայն հայտնութեան և մասնաւոր ոչ մի թերութիւն պիտի վերագրուէր Տիրոջ Անդրանիկեանի, հետեւաբար իրաւացի պիտի ըլլար բոլոր ծախքերը վճարելու գատաճնագրի հետաւանքով իրագրութեան (կարգադրանք) և իրեն մեղադրելու Առաջնորդարանը. անկողմէն մտնող վրայ Տ. Անդրանիկեանի պատճառուած գատական ծախքերն այ:

ԱՅՍ ՊԱՏՃԱՒԵՆՈՒԹ

Վերաբնութեան Ատանար կը ընկան նախորդ գատաճնոցը, միմիայն ուրիշ ո՛ր եւէ նախորդ վերաբնութեան:

Վաւերական կը հոչակէ վեճի աստիճան պայմանագրի, զոր Տիրոջ Անդրանիկեան կ'ընդամենը Տիրոջ Ալի Լամբումէի Մատարի և Տիրոջ Անդրանիկեանի համաձայնագրի իբրև կարեւորագոյն վերահասուչ յատկապէս իրեն մը արդիւնք ըլլալը կը հաստատուէ:

ՀԵՏԵՒԵԼՈՒԹ

Կը մերթ է Պարոտ Պողոտ կարգադրանքի և հայոց Առաջնորդարանին պայմանագրի, որ 1905 Հոկտեմբեր 9 և Նոյեմբեր 18 թուակի բողոքագրով ներկայացուցած են նախնական Դատարանին, նախորդ վարձակալի կարեւորանքին ձեռք քոչիւր պահանջելով:

Կը գտնուուարէ վերոյիշեալ Տիրոջ Պ. Պ. կարգադրանքի և Տիր Մկրտիչ Մ. Վ. Աղաւաղեանի հաւաքաբար գատական իրար ծախքերուն, որոց մէջ է նաեւ Ալի Լամբումէի Մատարի և Տիրոջ Անդրանիկեանի փաստարաններ ծախքերն, իւրաքանչիւրին 500 ակուն զրջ. ողջ:

1908 Փետրուար 11ի Հինգշաբթի օրուան գումարման մէջ հրատարակու արտասանուած է սոյն վճարագրը:

Նախագահ Ստորագ. ՄԱՐԻՈՆՈՅ
Դեւանագրի Ստորագ. ԺԷՆԱՍՈՐՈՒԹ
Ներկայ գատաճնոյն գործարարութիւնը յանձնուած է բարապաններուն:

որ պէտք եղած ատեն զատարանաց գործակալներուն և ի հարկին աստիճանական Իշխանութեանց ազակցութեան ալ պիտի կրնան գիմել:

Աղաւաղեան 23 Փետր. 1909

ՏԻՐՈՒՆԻ

Իրերթիւ Խմբագրութեան հասած մահազոյէ մը կը տեղեկանանք թէ՛ Ապրիլ 29 Հինգշաբթի օրը Քաղաքի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ տեղի ունեցած է յուլարկաւորութեան արարողութիւնը:

ՏԻՐ ՆՅԱՆ ՄԱԼՈՒՄԵԱՆԻ

որ երկար տարիներ տղային Ժողովոյ անդամակցած է, և քանի մը տարիներէ հետէ ալ Պատկ. Երեւոյ. Ժողովոյ Ատանագրութեան պայմանը կը վարէր:

Հանգուցեալը լուրջ, բանիւրուն և զարգացած երիտասարդ մ'էր: Մեր զաւակցութիւնները իր ըրտնջը՝ այրի Տիկին Թագուհի Մ. Նրշանեանի, և Կարգ. Տիր Արմենակ Մարտիանի և բոլոր ազգականներուն յայտնել կը փութանք:

ՀԵՆՈՒԱԳԻՒՐ

Լոնսոն 28 Ապրիլ. - Սուրբանիկ Կահարկոյի վնասուած էր քուրթի խարստիկներ վնասուած, օրեկները քունքարած. Երեսօրի զեմ շարժած եւ շարդեր կասարեջ տուած ըլլալուն համար:

Լոնսոն 28 Ապրիլ. - Ապսիւլ Հաւիտ երեկ իրկուն մասնաւոր կառախուրով Սեյանիկի քրկուցար իր կանանցեկ 11 կիներու ընկերակցութեամբ:

Կ. Պոլիս Ապրիլ 29. - Անգիւլոյ քուրթը շնորհաւորած է Լոր Սուրբանիկ գահակալութիւնը:

Կ. Պոլիս 29 Ապրիլ. - Ապսիւլ Հաւիտ երեկ երեկոյ Սեյանիկի կասանցեղով, ասանց միջադեպի իրեն ասեմակեալ կայսեր հասած է:

Կ. Պոլիս 29 Ապրիլ. - Միշուանի Տնօրէնը, Մարտ Պէյ Տաժանակիր աշխատարեւել զասպարտեցաւ:

Լոնսոն 30 Ապրիլ. - Կրտսիքի Սուրբանիկ Մարտիանի և Խորհրդարանի պահանջման վրայ Սանտալորոքեան կասարիս մեջու երկուր ըրած է կանկալարարային:

Լոնսոն 30 Սեպտ. - Խորհրդարանը Մակեդոնի զօմիքեկ քուրթագիր մը ընդունած է Ապսիւլ Հաւիտ մահուան զասպարտեցաւ միջվայիսն զեմ:

ՏՐԱՅԻՐ ԾՊՈՒՑ Ի ՆՊԱՍՏ ՍՈՎԵԼՈՅ

Ն. Վ. Հիւսէին Փաշա Շահին 97.50 Սալէն Պէյ Ապուսպան 97.50 Սոլիան Պէյ Խալի Ապու կեպէ 97.50 Ալի Պէյ Պահաթ 40. Անմէտ Պէյ Շարի 40, Անմէտ Պէյ Բէքաթ 47, Անմէտ Պէյ Լամաթ 30, Մախթար Պէյ 25:

Տ. Տ. Երանտ Դարաքեան 40, Արշալոյի Խմբագրութիւն մէկ օրինակ (սակեզ) 30 Մեկի Մէլեան (Թանթա) 20, Կարապետ Պողոտեան (Աղեքսանդրի) 20, Հայրապետ Պարոտեան (Մաղաղա) 20, Գ. Մաղաղեան (Մինեա) 20, Յովակիմ Դասերեան (Կարաչիմի) 25, Պողոտեան Պաշտուրեան (Կարաչիմի) 20, Տօթթ. Ն. Բէլեան 20, Տօթթ. Ս. Գաղանձեան 20, Գրիգոր Դեմեան 20, Յովակիմ Ապանեան 20, Արշալոյի Խմբագրութիւն 2 օրինակ (պարզ) 24, Գումար 773,50 Գումար նախ. ցանկերու 3381,25 Համագումար 4154,75

ԱՂԿԱՅԻՆ ԵՆՏԵՐ

ՎԵՐԱԴՈՐԸ

Կրտսի թէ՛ Ատանայի Առաջնորդ Կեր. Տ. Մուշեղ Եպս. Սերբեան Աղեքսանդրի վերադարձած է. Այս վերադարձին առթիւ շրջած այլ ընդ այլոյ տարածանութիւնները ստուգութեան կը կարօտին և լաւագոյն է որ նորին Կերպարանութիւնը ինք օւղղակի բացատրէ այս պարագան:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Հ. Բ. Ը. Միտիւնը անգամ մը 100 և անգամ մ'ալ 200 սակի զրկած է Ատանայի արկածեալներուն բաշխուելու համար:

ԿՈՒՍԵՆՅՈՒԹԻՒՆ

Կրտսի թէ՛ (Հ. Ս. Ռ. Կ.) կուսակցութեան սակաւութիւն անգամները նկատելով որ պէտք եղած զսահմանները ներշնչող ձեւքբու մէջ չ'գտնուի իրենց կուսակցութեան զեկը, հետեւեալ կը հրատարին անգամակցութեան:

ԵՐԼՈՒՄ. ԺՈՂՈՎԸ

Կահարկոյ Պատկ. Երեւոյ. Ժողովոյ 1909 Ապրիլ 3ի Շարժմ օրուան նիստի ասեմակցութեան կը զարեւոյ յետագայ հաստատուած, մեր յարուան Հրատարակած ՎՃՈՒԱԿԻՈՅՆ հետ կապ ունեցած ըլլալուն համար:

Քաղաք. Ժողովը հարաբեց Աղեքսանդրի Խաւս վերաբնութեան աստիճան փետրուար 11ի վրէժադերը, որ բեկանելով Առաջնորդարանի և Պ. Պ. կարգադրանքի միջև Եպիֆանի Կարապետ վարձակալութեան համար կ'ընդամենը պայմանագրի, օրինուոր հոչակած է կարեւոր նախորդ վերահասուչ Ալի Մկրտիչ Եփ. Անդրանիկեանի և Ալի Լամբումէի Մատարի միջև կընքուած պայմանագրի:

Երեսօր. Ժողովը նկատելով որ երկրին Դատարանը բարձր իշխանութիւնը, լիակատար կերպով արգարացուցած է Մ. Անդրանիկեան Եփ. ին 909 Փետր. 11ի վճարողով, և անոր պատասխարութիւնը բոլոր աստարածապատանութիւններէ զերծ կացուցած է, որոշեց ատենագրութեան ստեմարին մէջ անցնել յիշեալ ՎՃՈՒԱԿԻՈՒՆ, և Մ. Անդրանիկեան Եփ. ասի իբրև նախորդ կարեւորագոյն վերահասուչ առաջին մատուցած Կեմաճ ծառայութեանց համար յոտնկայ շնորհակալութիւն յայտնեց:

Վճարողին զլիստոր նկատելովներն են:

Թէ՛ իրաւամբ Անդրանիկեան Եփ. լուրջաբար տրուած լիտորգրակալ հանգամանքին զէ՛մ, թէ՛ գատարան ներկայացուած վաւերագրութիւնը և ոչ մի թերութիւն երեսն չեն հաներ Տ. Անդրանիկեանի զէ՛մ, թէ՛ նոյն պայմանագրութիւնը խարախեալ երեւելէ հետի, հակառակը՝ բարաք մատակարարութեան գործ մը ըլլալը կը հաստատեն. թէ՛ ասանց պատճառի չէ որ Անդրանիկեան չիմտու կը յարտարարէ Պ. Պ. կարգադրանքի և նախորդ վերահասուչ պայմանագրութիւնը, թէ՛ Անդրանիկեանի միայն յանձնուած էր կարեւորագոյն Վատակարարութեան յատուկ վարչութիւնը և ոչ թէ Առաջնորդարանի սեկ Վէրիլի մը, համարատուութեան միակ պայմանաւ. թէ՛ ու է թերութիւն վերադրելի չըլլալով Տ. Անդրանիկեանի, կը գատու պարտէ հակառակ կողմերը և այլն... ՍԱՀԱԿ ԿՈՒՈՂԻԿՈՍ Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Ապրիլ 7 թուականու Ազգ. Պատրիարքարանի

հետևեալ հեռագիրը ուղղած է Գ. զաննին թուրքիկալ :

« Գաղափրա մտէն կողմը արեան և հրդեհի մէջ է . փճանալու վրայ ենք . Բաղաքը պաշարման մէջ է . ամբողջ ժողովուրդը փանր ապաստանած է . բաղաքին բնակիչներուն կեանքը եթէ է՛ պահպանուի և ան . միջական միջոցներ ձեռք չ'առնուին , մենք ալ գրեթէ ամբողջովին պիտի փճանանք : »

Կիլիկիոյ հրատարակչ Կարոյիկոս ԱՂԱԿ

ՀԵՌՈՒՄԻՐ

Ատանայի վերակազմ . Հնչակեաններէն Ապրիլ 7 թուով հետեւեալ հեռագիրը եկած է Պոլսոյ Կեդրոնին . « Ձեր հեռագիրներուն աւելի կանուխ պատասխանել անկարելի էր , շարքը և թալանը՝ որուն շարժումներ առաջ կանխապատրաստուած բլլալը յայտնուեցու , ոհոնի աւելներ գործեցին . հայն հետ ինքնապաշտպանութեան միջոցներ զսկեցէք . բնդհանուր զահերուն թիւր 1000 է աւելի է , որուն մէկ շարքորդը իսլամ :

ՈՒՐԻՆ ԳԷՊԻՐ

Չորոյ կը չըլի թէ՛ կը գրէ Արևելք , Ակնայ և Տիփլիզի մէջ ալ գէպքեր պատահած են :

ԿԱՐՄԻՐ ՍՈՒՎՈՒՆԻՐ

ԳՈՂԱՂՁՈՒՐԿ

Երեսուն երեք երկար ու ձիգ տարիներ իր շուրջը արևուն , աւեր ու աւերակ կուտակելէ յետոյ , ներքին այս արժանաւոր ներկայացուչին բարբարոսութեանց թուականը վերջակէտով մը կը փակուի . . .

Ճատ ուշ մնացած կարգադրութիւն մը , որ սակայն իր միջնաբան կողմերն ալ կրնայ ունենալ , եթէ իր յաջորդը կարողանայ մոզցնել տալ այն ցուերը , որ Սուլթան Համիտ և իր չարահամար արքանեակները բացին ազգերու և ժողովրդաց կուրծքին վրայ . և այս շարժարեւրներու մէջ ծանրագոյն դժբաղդութեան բաժինը ունեցաւ ՀԱՅ ԱՂՂԷ :

Ապրիլ 27 ին Կ . Պոլսէն ստացուած հեռագիրները վերջնապէս հաստատեցին կարմիր Սուլթանին զահագրութիւնը :

Ահա այդ ուրախաբեր հեռագիրը :

Կ . Պոլս 27 Ապրիլ

Խոնկարասնք աշար գումարունով Սուրբաթը յաճեցաւ անկասկէ Սանճանապարտեան պահպանեալներ համար իր ըրած երդումին դրժած թղլալուն համար :

Ան այս խոնկարասնք պաշտօն տուա ճեղքէր բաշային կորայ Սուրբաթին վերջնագիր մը անկասկայեցէր հրատարակու ախիպելով զայն , երէ չ'ուզեր կեանքը վրայ ալ :

Սուրբաթը Անգլիական հիւպատատարանի խոնկարասնքի դիմեց :

Կըտուի թէ ժամը 3 ին Սուրբաթը իր հրատարականք մտառոյց :

Սուրբաթին կըրայր Բաշաս եժ . քորրիոյ կայսր հոյսիւնըստ Ս. հաննէն Ե . անմունով :

Կըտուի թէ՛ Սուրբաթը Անգլ .

Կատարարեանէն խնդրած է որ իրեն Կիպրոս գաղթելու թոյլտուութիւն ընէ :

ԱՐԻՆԵՆՁԱԿ ՀԱՄԻՏԻՆ

ՎԻՐՁԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՆԵՐԸ

Կարմիր Սուրբաթը ֆուկի օրէ ի վեր , կը գրէ ԲԻՐԱՄԻՏԻ Պոլսոյ քրդակիցը , սաստիկայ զիջարգումներ կուտենայ . Շարունակ կուրայ իր հակաարարներուն ազգային յիշարիր անագին հարստարիւններ խոստանալով անուց , որպէսզի կարգադրարիւններ ընելով զինքը պահեն իր գահուն վրայ , հակառակ պատագային կ'ըսէ եղեր , Սուրբաթը Անգլիկ թաղորդ պիտի վիճակէ իրեն :

Անեպ իր ֆոյ կը կանչէ պեսպանները խնդրելու անուցմէ որպէսզի միջանկէտ զինքը մահաւանդ սպաս կացուցանելու համար :

Վեց մեծ պեսպանացի հասցէին հարատարար հեռագիրներ կը մեկնին Երջարգէն . անորոց զիջարդ ոչ ոք կը ֆեանայ ինն :

Սուրբաթը (կարմիր) ընտ լրբանար , շատ ֆիլ սեւունդ կուտեն որ ֆիլ մը ինն ՈՒՄՈՎ ընտանք կը շուայ երբեմն . . .

ՊՈԼՍՈՅ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

(Պոլսոյ թերթիկն)

« Միզան » հետեւեալը կը գրէ . . . Կարգ մը խոստարարներ զորոյնքն եւ յաւելուածներ կը հրատարակեն թէ այս կամ այն անձը սու պաշտպանին անցած է , այսինչ իր վճար ստանկ եղեր է Սուլթանին կողմէ 10,000 ոսկի արուեր է մէարէսէներուն , այսինչ զպոսք փակուերէ , այսինչ զօրանոցը կուր եղեր է , եւ ինն և ինն : Ասանց նպատակն է այս անգամ զլուխ հանուած փոխուած թեան խոստութիւն խոտնելի և երկրին խոստագութիւնը խանդարել , Այս տեսակ խոստարարներու ախանջ չիխտելով պէտք է զանոնք առարձայնողները ձերբակալել ու ոտականութեան յանձնել : Կը յանձնարարենք ժողովուրդին որ ամէն մարդ իր գործովը զբաղի :

ՀԱՅՈՒՆ ՎԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՉԸՆԴՈՒՆՈՒՄԻՐ . . . — Սամսոնէն կը գրէ մեղի Տիար Կ Տ . Գոլունճեան . — Գուցէ շահերու , մանաւանդ թուրքիան բարեկարգուած կարծողներու , անհատապի թուի այս , բայց ես ստոյգ աղբիւրէ մը քաղած իմ լուսաբանութիւններովս կուզում իրա կանանցնել զայն , պահանջելով միւննայն ասան , վարչագետին յուրջ նկատողութեան աննել խնդրել և հաստատեցնել ամէն անոնց որք չը հաւատալ կը կեղծեն :

Անցեալ շաբաթ , Ամասիոցի խեղճու կ'առապան մը իմիքիսն Յարութիւն , երբ իր կողքի ձիերէն մին աղբիւր կը տանի , երկու պարսիկներ , մօտենալով իրեն , ծախու ասանկ կ'ուզեն ձին , կատարար չուզելով ծախել կը շարունակէ ճամբան : Յաջորդ օր , իմիքիսն գատարան կ'ը կանչուի , սա ասանց ո և է բանն տարակուսելու . կ'երթայ ձոն ուր՝ իրմէ կը պահանջուի յանձնել ձին միւս երկու պարսիկներուն , յայտարարուելով թէ՛ անոնք են այդ ձիուն իսկական տէրերը և հայր գողցած է զայն երկու տարի առաջ : (Ի մոտեմ ընելու թէ , պարսիկները իրենց հետ ուրիշ երկու հողի եւս տանելով վկայել առած են թէ ձին իրենց կը վերաբերէր) Հայ կատարարը շուարած կը փութայ երկուքի պէ՛ ինր հողի կանչել և վկայել առ օր ձին կը

վերաբերէր իրեն և ինք կը գործածէր զայն ոչ թէ 2 ալ 4-5 տարիներէ ի վեր : Բայց գատարարին զձիար կ'ըլլայ սա , թէ՛ հայուն վկայութիւնը ըստ ճշրիտաբի չ'ընդունուիր և կը հրամայէ յանձնել ձին պարսից : Քէն խնդրը կը կրկարի , ու Ամասիոցարանի միջոցու ձին գործուել կը վերադարձուի իր բուն տիրոջը , բայց չենք հասկնար որ բանապետութենէ մնացորդ բեկորներդ և ինչսու կը գործեն , այն ալ գատարարին մէջ :

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՐԻՐ ՄԷԿ

Չորեքշաբթի առաւուս ժամը 8 էն սկսեալ Մէնչիէյի բերդէն արձակուած 101 թնդանոթի հարուածներ ողջուենցին թուրքիոյ նոր Սուլթան Մահմաճէտ Ե . Ի Գահակալութիւնը : Գաղաքին զանազան կէտերուն վրայ յարստանութիւններ և նուազածութիւններ կատարուեցան :

Մարտի 27 օր Սուլթան Մահմաճէտ Ե . լու թագաւոր մը բլլայ իր բոլոր հպատակներուն համար հաւատարմութիւն :

Սուլթան Մահմաճէտ Ե . (Բաշաս էֆ .) որդին է Սուլթան Մէհմաթի և ծնած է 1844 ին . այժմ 65 տարեկան է :

Կարմիր Սուլթանի իշխանութեան ամբողջ տեղադրութեանը տեսնելով թուրքիոյ նոր կայսրը պրեթէ լսանաարկութեան վրեժով մը ունէր , լըրտեսներով չըլտարտուած և հսկապութեան ներքե . Հայիւ տրեմն պատահած է որ իր Մատաղի պուլաւը երթայ՝ այն ալ միշտ սովորական հսկապութեան տակ :

Թէպէտե կըտուի թէ նոր Սուլթանը զարգացած և հեղահամարը ընտարութեամբ օժտուած է , սակայն աւելի լուսագոյն պիտի բլլայ պիւրը ճանչնալ իր գործերուն մէջ :

ՍԻՆԵՄԱԹՕՎՐԱՖ

ՎԵՆԻՒՍ

Տէր ԵՒ ՏԵՐՔԵՆ ԵՐՈՒՄԵՆԻ ԳՍԼՍԵԱՆ Պոլսոյ կանխասան դիմաց քրտակիցի գծին վրայ ՆՈՐ ԲԲՕՎՐԱՄ

ՆԱՍԱԿ ԵՐՈՒՍԱԳԷՍԷՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

ԿԱՐՄՐԱԳՈՅՆ ԹԻՄԻՏԻՆ

26 Մարտ 909 Երասպղէ՛մ

Աւստաւոր արեանկից սերելի՛ եղալըներ :

Կարմիր թուրքիկը կարգացիք և տեղեկացաք՝ թէ վերջնապէս երէցեան Սրբալան և Մաքսուտեան վարդապետ - հայր ու մայր ունին եղեր զէշ կամ ազէկ . սակայն խնդրել հոն կը կայանայ թէ , մեղգայտական հայ Մամախումը : Ըստ տորադրութեամբ այդ թուրքիկն արտադրողներն ունին մկրտութեան ճշմարիտ վկայականներ (?) պէտք է ստուգել զայս . Երեմի՛ն ձեր սրգարացի իրաւունքն է պահանջել այդ ցրելի մարդուկէն որ նախ իր

սեւերով մրտուած կարմիրն տակը գէթ՝ մի քանի անուանէր կարգաքյտակ . և այսպէ՛ս իւրաքանչիւրին ապաստ և բազմարատ՝ անցեալ ու ներկայ կեանքը . Գրուել կը գնենք որ եթէ համարձակին իրենց մկրտութեան անուանով նկատուել հրապարակ , յայնժամ լու ներկայացում մը պիտի տեսնէք զերասանական և բնմին վրայ անկումը վար՝ փախտական չ'վարդապետաց և անոնց արքանեկաց կեղծ գիմակին . Ո՛վ հայ է և ունի ճշմարիտ զգացում ազգասիրական և տեղեկի է գրականութեան համետ ճաշակով արուեստին , թեւոյցի կարմիրն առ լի տողերուն մէջ իսկ՝ պիտի կարգայ գատարարութիւնը՝ այդ սինչ լիքոր փախտականաց՝ որք ոչ այլ ինչ են եթէ ոչ՝ կուսակցիներ , մատնիչներ , մանկամոլներ , գող և աւազակներ . Արդ՝ հարկ կայ ըսելու թէ այդ թուրքիկը ներկ մ'է կարմիրն վրայ սե թիծերով ստուլթեան և անտախտութեան՝ ծածկելու համար յանգանքը փախտականներու և ցուցադրելու ազգին՝ իրենց կուսակը Պոլսոյ Պատրիարքարանի նոր բունակալութեան տուած այդ արիւնարու թշուառականները՝ որոց անձին մէջ մարմնացած է Կիրք մը զարշիւն . հերի՛ք է ալ , հեթի՛ք - Հայրը զայն քաշած սրտի ախլ ախլ է միշտ և անոր հեղեղի պէս թափած արցունքը զամբած չէ գեւ . Սուրբն ապաստ չէ՞ , որ Պոլսոյ Պատրիարքարանի նոր բէժիմէն ալ ստիպուինք յայտնիս կորելու՞ կը կարծէինք թէ զոնէ անկա՞ իրրը նախախտում թիւն՝ ճշմարտախոս պիտի մնայ և արդարագա՞տ (!) բայց ահա սկսած է ստեղ և բանագատեղ այնքան անպատկառութեամբ . . . պարզ ճշմարտութիւն մ'է այն՝ որոյ վրայ շարժէր անգամ խորհրդածելով ոչ ոքին զբաղեցնել : Եկէ՛ք հաւատացէք , բարեպաշտ ուխտաւորներ , ուխտերնից կատարեցէ՛ք և երբ ողմար զնաք՝ ո՛ր որ հանդիպէր խոտնակիչ բարի ծաղիկներուն , Վի՛քէ՛ք նոցա երեսին վրայ որոց կաշին՝ բաւախանէ՛ն տակի ամար է . չեն իսկիւր ու չեն կարմիրք . այլ՝ անմեղ կոյտերու , պատանիներու և ոսկիկ կարմրութիւնը . . . Իրայն գիտեն . այսու ամօղ ազգը մեծագէտ մեծարած - Առաքելայն մերոյ Տեառն Եղբոր Ս . Աթոռը ոտքնդու թեւէն ազտուած - և Գլխադիր « պատպան » շնորհքն ու օրհնութիւնը վատակած կը լինիք . . . Ա . մէն :

ՈՒՍԱՆՈՐ ՄԸ

ԾՈՒԹՈՒ ԳԻՐԳԻՐ

« Արշալոյս » թե ապարանին մէջ , Շէրիֆ բաշայի պարտէզին զիմաց՝ կը վաճառուին հետեւեալ պրօչիւրները :

Ա . ՊԱԼԵԱՆ

Ժողովուրդին ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԸ

Թիւ 1 Թրքուհին 50 սանթիմ « 2 . Հիւլէն 50 »

Թիւ 3 Արշալոյսը թիւ 3 Երասպղէ՛մ մը բայց ինչ ինչ նկատուածներով զանց կընենք անունը յիշատակել կարճ ժամանակի մը համար . գիւնն է մէկ ֆրանք : Գիմը Ար . ալոյսի նմարագրութեան զատ ձեղիտակին հասցէին որ է .

Mr. A. Balian
Le Caira